

MISERICÒRDIA I ECUMENISME

INTRODUCCIÓ

Bona tarda. Abans de començar voldria agrair a Mn. Josep Esplugas, Delegat d'Ecumenisme i de Relacions Interreligioses del Bisbat de Terrassa la seva amable invitació de participar en aquesta xerrada, com també és un goig compartir aquesta ponència amb la Pastora Ruth Giordano, de l'Església Evangèlica Unida. De fet, haig de reconèixer que, de bon principi amb vaig sentir molt atret pel tema a tractar: Misericòrdia i Ecumenisme. Dues paraules, que, de fet, estan estretament vinculades mútuament.

Que la matèria a tractar faci referència a la paraula Misericòrdia, com sabem, no és pura coincidència. El passat 8 de desembre de 2015, festa cristiana catòlica de la Immaculada Concepció, el Papa Francesc va convocar un Jubileu Extraordinari de la Misericòrdia. En aquest any sant, temps de gràcia, que acabarà en la solemnitat litúrgica de Jesucrist Rei de l'Univers el 20 de novembre de 2016, se'ns vol endinsar, en cada església catòlica particular, a experimentar, a aprofundir l'amor de Déu, incomparable, que consola i perdona. Val a dir també que s'ha escollit aquesta data del 8 de desembre, perquè coincideix amb el cinquantè aniversari de la cloenda del concili ecumènic Vaticà II.

MISERICÒRDIA I SAGRADA ESCRITURA

*No se'ns escapa pas que la Misericòrdia de Déu no és quelcom que ara es presenta com una novetat, com una descoberta. Tota la Sagrada Escripura parla de manera continua d'un Misteri d'Amor per l'ésser humà que escapa a tota comprensió humana. Ja en els dos primers versets del Llibre del Gènesi podem llegir: **"Al principi, Déu va crear el cel i la terra. La terra era caòtica i desolada, les tenebres cobrien la superfície de l'oceà, i l'Esperit de Déu planava sobre les aigües."** (Gn 1, 1-2).*

I amb aquest començament ja se'ns deixa bocabadats. La creació, l'acte creador és la primera pàgina i la primera empremta d'aquesta Presència que es dona, ens cerca i ens acull de manera pura i gratuïta. La pregunta del per què de la Creació ha estat motiu d'un gran nombre de llibres que intenten respondre

a aquesta pregunta. La gratuïtat, la misericòrdia de Déu, és el seu segell, el seu atribut principal.

Simone Weil, pensadora francesa del segle XX, va dir que la creació és un acte d'amor i és perpetua i ens pidola perpètuament aquesta existència que ens dona. És Déu qui per amor es retira de nosaltres (ens diu), amb el fi de que puguem estimar-lo. Son frases d'aquesta pensadora que m'han agradat molt.

Les conseqüències del pecat original no fan vèncer aquest amor, diguem-ne inicial, sinó que, ans el contrari, es desenvolupa la història de la salvació, que en el darrer verset del Llibre de l'Apocalipsi queda plasmada la victòria definitiva d'una nova creació: **“Que la gràcia de Jesús, el Senyor, sigui amb tothom.”** (Ap 22, 21).

Entremig d'aquests dos Llibres, Gènesi i Apocalipsi, Principi i Final, hi ha tot un llarguíssim recorregut en el que el poble d'Israel, paradigma de la nostra pròpia vida, es posa en camí, gràcies a la intervenció i fidelitat de Déu. L'episodi de la bardissa que cremava, però no es consumia marca un moment important: **“He vist l'opressió del meu poble a Egipte i he sentit com clama per culpa dels seus explotadors. Conec els seus sofriments...”** (Ex 3, 7)

He vist... He sentit... Conec... Són verbs que delaten un Déu proper. No estem parlant d'un déu abstracte, eteri, sinó d'un Déu entranyable, personal, que intervé en la història del poble i estableix una Aliança d'Amor. Un Déu que allibera de l'opressió, de l'esclavatge i els promet la terra promesa. Cal seguir-lo, perquè només Ell té resposta als nostres anhels i necessitats. La història d'Israel es mou dins d'aquesta naturalesa humana de caigudes i d'infidelitats, però també d'un Déu que manté la seva fidelitat i encoratja a seguir-se aixecant, perquè aquest esforç no els (ens) deixarà mai defraudats.

El temps és limitat i, per això, em veig obligat a retallar molta teca on queda molt clar, a través d'exilis, deportacions i altres esdeveniments històrics, l'amor provident i misericordiós que va més enllà de qualsevol justícia humana.

I en la Carta als Hebreus podem fer un resum meteòric de l'Antic Testament, per entrar a la plenitud de la història salvífica del Nou Testament: **“En moltes ocasions i de moltes maneres, Déu antigament havia parlat als pares per boca dels profetes; però ara, en aquests dies, que són els definitius, ens ha parlat a nosaltres en la persona del Fill, per mitjà del qual ja havia creat el món i a qui ha constituït hereu de tot”** (He 1, 1-2)

L'apòstol Joan ens dirà en el pròleg al seu evangeli: **"El qui és la Paraula s'ha fet home i ha habitat entre nosaltres"** (Jn 1, 14). El Misteri de l'Encarnació, Déu fet home ens fa present un Déu, enamorat de la humilitat, destinat a la gent més senzilla i pobre. ¿Quina ment humana pot arribar a concebre tal magnitud de consol i de perdó en el naixement diví, que és anunciat per un àngel a uns pastors **"que vivien al ras i de nit"**? La Bona Nova del naixement del Salvador, provoca l'alegria celestial: **"Glòria a Déu a dalt del cel, i a la terra pau als homes que ell estima"** (Lc 2, 14). I els pastors anaren a Betlem. **"Tot ho van trobar tal com els ho havien anunciat."** Prèviament, en l'anunciació a Maria, l'àngel Gabriel li anuncia el nom diví de l'Infant, Jesús, l'Emmanuel, **"...que vol dir Déu amb nosaltres"** (Mt 1, 23).

Un Déu que es fa seu el nostre viure quotidià, la nostra petitesa i els nostres sofriments. Joan Baptista, el Precursor del Messies, que continua la seva missió en tots els Advents de tots els segles, fa també el seu anunci: **"Mireu l'anyell de Déu, el qui treu el pecat del món."** I Déu li anuncia també a Joan Baptista: **Aquell damunt el qual veuràs que l'Esperit baixa i es posa és el qui bateja amb l'Esperit Sant. Jo ho he vist i dono testimoni que aquest és el Fill de Déu."** (Jn 1, 33).

El Servent del Senyor (profeta Isaïes), el Fill de l'home (profeta Daniel), Fill de David, l'Anyell de Déu, el Messies, l'Ungit de Déu, són títols messiànics que en la entrada a Jerusalem en un polli, Jesús ens farà entendre que és el Fill de Déu i tota la seva vida a la terra ha estat Rei de la Pau i com ens diu el Papa Francesc, el rostre de la Misericòrdia del Pare. L'Evangeli de Joan ens ho deixa ben clar: **"Déu ha estimat tant el món que ha donat el seu Fill únic, perquè no es perdi cap dels qui creuen en ell, sinó que tinguin vida eterna. Déu no ha enviat el seu Fill al món perquè el món fos condemnat, sinó per salvar-lo per mitjà d'ell."** (Jn 3, 16-17)

Davant el mal i els sofriments del món, algunes o moltes persones es queixen de que Déu no respon. Però Déu sí respon a través del silenci cru de la creu. Jesús a la creu perdonant als seus enemics, no és pas la manifestació d'un fracàs com es va creure al principi; és el signe visible de la manifestació de la Misericòrdia de Déu per tota la humanitat: **"Pare, perdona'ls, que no saben el que fan."** (Lc 23, 34). Un Déu omnipotent en l'amor, que regna des de la creu. Com no ha de ser encara, avui, un escàndol la creu per a molts?

*Jesús és el nostre Senyor, el nostre Salvador. Després de la seva mort la lògica humana fa que tot s'encarrili dins d'una "normalitat" desesperançada. Les dones van al sepulcre per ungir amb olis aromàtics el cos de Jesús i es troben amb la sorpresa de ser elles ungides amb el perfum de l'alegria de la resurrecció. Dins del sepulcre, en el lloc més impur, com diria la cultura jueva, els àngels anuncien la victòria definitiva de l'amor misericordiós de Déu davant la mort: **"Per què busqueu entre els morts aquell qui viu? No és aquí: ha ressuscitat."** (Lc 24, 5-6)*

Jesús ens revela a Déu com a Pare, com a Pare nostre. Som els seus fills en el seu Fill Jesucrist. La paràbola del fill pròdig, que només trobem en l'evangeli de Lluç, l'evangelista de la Misericòrdia, ens parla d'un Déu que ens reconeix com a fills, que es commou, que es tira al coll i ens abraça i espera amb delit que reconeixem la seva paternitat.

MISERICÒRDIA I ECUMENISME

A l'hora de fer aquesta breu reflexió he intentat posar-me en tots els angles possibles, en els diferents contextos, sigui en una situació on hi hagués una majoria territorial catòlica, o, ben al contrari, fos més aviat evangèlica o ortodoxa, amb la finalitat d'esbrinar si aquestes ratlles que escric, sobretot a partir d'ara, poden coincidir, com dic, sigui quin sigui el context. Crec que això és important.

*Amb la resurrecció de Jesucrist, la misericòrdia de Déu, el nostre Pare, arriba a la seva màxima expressió: hem estat salvats, hem estat redimits, hem estat rescatats a un preu molt alt. I tot al nostre voltant, nosaltres mateixos, des d'aquest fet, ens ha de fer viure, podríem dir, en estat d'esperança. L'alegria de la fe és la nostra força. L'alegria de la fe ens recorda contínuament la nostra vocació i el nostre destí. En la segona carta de l'apòstol Pau als Corintis ens diu: **"Ens sentim, doncs, plens de confiança, i preferim emigrar del cos i anar a viure amb el Senyor. Per això, tant si vivim en el cos com si n'emigrem, només ens delim per ser-li plaents."** (2Co 5, 8-9). Aquesta és, doncs, la nostra realitat, la nostra alegria, la nostra certesa. La certesa, l'alegria, d'anar a viure amb el Senyor. Què més podem demanar?*

I quan parlem d'Ecumenisme, sí, ens recorda uns orígens, en la nostra història cristiana on van haver-hi unes ferides, unes divisions entre germans, que encara existeixen, però sobretot, jo diria que l'Ecumenisme, el moviment ecumènic que aglutina les diferents confessions cristianes, parteix de l'esperança, l'esperança de que la comunió fraterna sigui algun dia una plena realitat.

Ara bé, quan parlem de la unitat cristiana, és clar, que no parlem de l'absorció d'una Església sobre un altra. Parlar de Misericòrdia i d'Ecumenisme és creure que Déu ens acompanya a tots, amb el seu amor misericordiós, des de l'inici fins al final d'aquest desig fratern d'unitat. Tant en el començament, com durant aquesta travessa, jo diria un nou èxode, com en el final del camí, tot és obra de Déu. L'Esperit Sant ens guia. Només Ell sap com i de quina manera la unitat es desenvoluparà finalment. La seva entranyable misericòrdia no ens deixa ni ens deixarà mai. Disculpeu-me si repeteixo moltes vegades la paraula misericòrdia. Ho faig, jo diria, premeditadament. Ho faig amb la intenció de subratllar, precisament, que tot és gràcia, que la nostra alegria i la nostra esperança com he dit, és obra, és treball de Déu, a través del seu Fill, el Nostre Senyor Jesucrist.

*Tots els que d'alguna manera participem d'aquest moviment ecumènic, des del seu començament, coincidim, crec jo, en un sentiment que ens empeny: ens sentim ferits, ens costa mirar a un altre costat com si res no passes. No podem restar indiferents davant la divisió dels cristians. Ressona habitualment en les nostres orelles, en el nostre cor, aquella pregària de Jesús, que ens afecta més a nosaltres i als deixebles de totes les generacions: **“No prego només per ells, sinó també pels qui creuran en mi gràcies a la seva paraula. Que tots siguin u, com tu, Pare, estàs en mi i jo en tu. Que també ells estiguin en nosaltres, perquè el món cregui que tu m’has enviat. Jo els he donat la glòria que tu m’has donat, perquè siguin u com nosaltres som u.”** (Jn 17, 20-22)*

*Prèviament, però, a aquesta pregària, Jesús diu als seus deixebles: **“En el món passareu tribulacions, però tingueu confiança: jo he vençut el món.”** (Jn 16, 33). Fixem-nos que en la solució de qualsevol tribulació, de qualsevol obstacle, es troba en confiar en el amor misericordiós que ha vençut qualsevol esclavatge. Tot és mèrit del Senyor. Nosaltres només ens cal confiar en Ell, seguir-lo, perquè amb Ell, tot és possible.*

En l'Evangelí segons Mateu, en el sermó de la muntanya, Jesús ens diu: **“Sigueu perfectes com ho és el vostre Pare celestial.”** (Mt 5, 48). Però en l'Evangelí de Lluc ho posa d'una altra manera: **“Sigueu misericordiosos com ho és el vostre Pare.”** (Lc 6, 36). Aquesta frase està, com dic, plasmada en el sermó de la muntanya, quan parla d'estimar els enemics. Per suposat, els germans de les altres confessions cristianes, són això, germans, en cap cas enemics. Ho constato d'una manera clara i rotunda. Però faig referència a aquest verset de l'evangelista Lluc, per fer la següent reflexió.

La perfecció del Pare, l'omnipotència del Pare, es basa, fonamentalment, en l'omnipotència del seu amor. Un amor incondicional, gratuït, misericordiós, que es dona sense reserves. I, nosaltres, ens diu l'Evangelí, hem de seguir aquest mateix camí, com a fills de Déu, fills en el Fill Jesús, el nostre Salvador.

Això fa que em preguntí el següent: Redimits pel Senyor, agraïts per un amor tan gran, en i amb nosaltres, conscients de les nostres febleses, però mirant amb esperança el futur, ¿quins aspectes o actituds han funcionat en el moviment ecumènic i que, per tant, hem de continuar perseverant per seguir avançant en el camí de la plena comunió?

N'hi han moltes, però n'esculli't cinc que considero essencials:

En primer lloc, la **humilitat**. En l'evangelí segons Joan, Jesús ens diu: **“Aquell qui està en mi i jo en ell, dóna molt de fruit, perquè sense mi no podeu fer res”** (Jn 15, 5). Quanta veritat i saviesa trobem en aquesta frase! Malgrat la nostra bona intenció, fixeuvos quantes vegades hem caigut (i continuarem caient), en la temptació de jutjar als altres. Jesús és la Llum, que il·lumina el nostre camí, ens alimenta i ens vol introduir en un àmbit totalment diferent, nou, que el món rebutja completament. El món ens demana protagonisme, ostentació, orgull, estar per sobre de..., fins i tot anul·lar l'altre. No hem de deixar mai de contemplar, de meditar, de pregar, la vida de Jesús. Ell és un exemple de vida autèntica, coherent, lliure de qualsevol esclavatge, transparent. Me l'imagino fent cua entre la gent, com un més, per ser batejat per Joan Baptista. La seva mirada, sempre atenta, compadint a les multituds que no els volia fer marxar sense alimentar-los. I molts altres episodis que tots coneixem.

En les relacions entre nosaltres, entre les diferents confessions cristianes s'ha de transmetre aquesta disponibilitat, petitesa, senzillesa, a través dels gestos, a través de les paraules, de la cordialitat, la amabilitat, que el rostre i la vida de

l'altre no m'és aliè, no és una amenaça, sinó ben al contrari, font d'enriquiment..

*La humilitat ens apropa. I aquest, per a mi, és un segon tret: **la proximitat**. Quan parlo de proximitat, parlo tant des d'un punt de vista físic com espiritual. I aquí l'amistat té un paper molt important. Amb Mn. Lluís-Anton Armengol, prevere, el primer Delegat d'Ecumenisme del Bisbat de Sant Feliu, que al cel sigui, es va fer "tradició" el que en dèiem els "dinars o sopars ecumènics". Molt semblant a la vostra "Paella ecumènica", aquí a Terrassa, de la qual he pogut gaudir i us felicito sincerament. Nosaltres érem poquets, 6 ó 7 persones, evangèlics i catòlics. De vegades quedàvem A Vilanova on en Lluís-Anton era rector de la parròquia de Sant Antoni Abat, o altres vegades a Barcelona, a l'església evangèlica del carrer Tallers. La trobada era una estona de pregària que es preparava prèviament, de vegades havia també un torn en el que cadascú aconsellava un llibre que podia ser d'interès mutu. En aquelles trobades va haver-hi molt de caliu, perquè es vivia una bona amistat. Tenim pensat recuperar aquesta bona costum, tot i que per desgràcia, en Lluís-Anton, com en Rodrigo Segarra, evangèlic, no podran ser-hi més, perquè ja no estan entre nosaltres, dormen en la pau del Senyor.*

Cal, doncs, apropar-nos, trobar-nos, sense por, amb ganes d'establir relacions d'amistat, que en cerquem mútuament i això fa que es respiri de manera inequívoca l'ecumenisme espiritual. És, de fet, un tast, d'aquesta comunió fraterna que tots desitgem.

*És en aquest bon caliu, on veritablement es pot desenvolupar i entrar en aquest altre aspecte, entrar en **diàleg** que afavoreixi una **autocrítica** serena i constructiva. Una autocrítica, que no sigui una càrrega, sinó que ens faci avançar. El diàleg és un instrument de comunicació interpersonal imprescindible en el coneixement humà. Ho ha estat com sabem en el diàleg ecumènic i interreligiós. Que, per suposat, no ha de ser forçat, ni imposat. No es tracta de deixar de banda les nostres creences,és clar, però sí d'intentar comprendre la postura de l'altre, sense perjudicis. Cal crear aquest espai d'alteritat on no ens hem de sentir pas incomodes quan escoltem reflexions que podem no estar d'acord, però que ens reclamen el respecte i l'atenció. Intercanviar idees, reflexions, ens poden ajudar a estar en una veritable actitud d'escolta. Quan parlo d'autocrítica, ja ho he plantejat una mica abans, es tracta de no jutjar, de no judicar, això sí, plantejar clarament el que creiem, sense por,*

però amb consideració, amb mirament. Mirar de no ofendre. L'autocrítica també afavoreix l'enriquiment de la iniciativa i les reflexions de l'altre. Cal crear ponts de diàleg i de coneixement mutu.

Crec que els grups bíblics ecumènics poden ser molt importants en aquest diàleg ecumènic. Estudi i pregària bíblica. Jo en formo part d'un, ubicat a la parròquia de Sant Pere de Gavà. Ens reunim dues vegades al mes i fem exegesi, però també preguem amb la Paraula de Déu. Ja fa temps que funciona i puc dir que ens ajuda molt. Seria interessant fomentar-ho, tant en les esglésies catòliques com les evangèliques.

*Aquesta atmosfera d'humilitat, de proximitat, de diàleg, beneficia **el perdó mutu**. Un altre aspecte que volia comentar. Si ens sentim perdonats i reconciliats amb Déu, el nostre Pare, entre nosaltres, agraïts per aquest perdó, ens hem de perdonar. Hi ha hagut un passat d'enfrontaments que ha degenerat en unes divisions que han fet mal durant moltes generacions. Penso que s'està generant aquest testimoni de perdó i de reconciliació mútua, que pot ser un gran pas en el moviment ecumènic. És més el que ens uneix, que no pas el que ens separa. Constato el fet que en l'any 2017 hi haurà la primera commemoració centenària de la Reforma en una època ecumènica i seria molt interessant que ho aprofitem tots plegats.*

*N'hi han molts més , però per qüestions tan de temps, com per no cansar-vos, com a darrer tret que volia comentar és la **creativitat**. Com he dit abans, el moviment ecumènic és obra d'un Déu misericordiós, que ens estima més enllà de tota comprensió humana. L'Esperit Sant ens guia i amb la conjunció de l'esforç humà ha donat bon fruit al llarg de la història, com ha estat, per exemple, les grans institucions ecumèniques: el Consell Mundial d'Esglésies, el Consell Pontifici per la promoció de la Unitat i en la base la Delegació Diocesana d'Ecumenisme i el Centre Ecumènic.*

*Jo volia ressaltar des d'aquest aspecte, **la Setmana de Pregària per la Unitat dels Cristians**, que es celebra cada any del 18 al 25 de gener. El dilluns vinent, doncs, comencem aquesta Setmana. Enguany farà 21 anys que es va iniciar. Aquest any membres de diferents Esglésies de Letònia han preparat el material de tota la Setmana, amb un lema general: **"Proclameu la grandesa del Senyor"** frase inspirada del capítol 2, verset 9 de la primera Carta de Pere.*

Volia subratllar aquesta experiència d'aquests cristians de Letònia, evangèlics, ortodoxos i catòlics, en situacions crítiques, molt adverses al llarg de la seva història, com han estat les conseqüències de la Primera Guerra Mundial, després les ideologies totalitàries anticristianes, el nazisme i el comunisme. I com en aquesta situació de sofriment, fins i tot, de martiri, van descobrir i crear entre ells una comunió profunda, a partir del sacerdoci baptismal, la vocació que compartim tots els batejats en Crist.

Els cristians de la petita vila de Madona, van crear un espai conjunt en una capella, amb elements de les diferents confessions cristianes per trobar-se i pregar durant tot l'any. Fixeu-vos, que, des d'aquests materials es demana cercar la unitat durant tot l'any i per això cal motivar espais de recerca i que, entre altres, el cardenal Walter Kasper ha tractat amb força interès.

I finalment, després del que acabo d'exposar, faig una consideració final. El moviment ecumènic, gràcies a Déu, mai millor dir, per a mi, no té marxa enrere, tot és possible quan ens deixem o ens abandonem a la seva Misericòrdia, que està del nostre costat, sempre.

*Com diu el lema d'aquest any de la Setmana de Pregària per la Unitat dels Cristians: **"Proclamem la grandesa del Senyor"**. Però també podem dir: **"Proclamem, sentint-nos perdonats, la Misericòrdia del Senyor"** I com diu en el salm 136: **"Perdura eternament el seu amor"***

Moltes gràcies.